

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/103/2022
Identifikačné číslo spisu:	1715201061
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1715201061.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. K. J., U., H. 6, zastúpeného advokátkou Mgr. Ivicou Štiglitz, Rožňava, Šafárikova 14, proti žalovaným 1/ T. W., (manž. G., r. R.), neznámemu vlastníkovi, 2/ T. W., neznámemu vlastníkovi, 3/ H. W., neznámemu vlastníkovi, 4/ G. T., neznámej vlastníčke, 5/ G. R., neznámej vlastníčke, 6/ W. J., neznámej vlastníčke, 7/ Slovenskému pozemkovému fondu, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-44C/211/2015 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 44C/211/2015), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. júla 2021, č. k. 10Co/39/2021-238, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III - v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 5. októbra 2020, č. k. 44C/211/2015-205 zamietol žalobu (výrok I.), ktorou sa žalobca spolu s pôvodným žalobcom 2/ (A. J., ktorý z predmetného konania vystúpil na základe uznesenia súdu prvej inštancie z 18. decembra 2019, č. k. 44C/211/2015-177) domáhal zrušenia podielového spoluvlastníctva k parcele č. XXX/X orná pôda o výmere 1464 m², zapísanej na Katastrálnom úrade Bratislava, Správa katastra Y., obec Q. D., katastrálne územie Q. T. pri D. na liste vlastníctva č. XXXX s tým, že ju prevezmú žalobcovia do svojho spoluvlastníctva (aktuálne len do výlučného vlastníctva žalobcu) v celosti za finančnú náhradu. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 136 ods. 1, 2, § 141 ods. 1, § 142 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), § 43h ods. 1, 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) [ďalej len „Stavebný zákon“], § 34 ods. 1, § 34 ods. 3 veta druhá, § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. o

pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“), § 8 ods. 1 písm. c), d), § 13, § 16 ods. 1 písm. b), § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“) a s prihliadnutím na skutočnosť, že v danom prípade nemožno nariadiť predaj predmetnej nehnuteľnosti a výťažok rozdeliť medzi spoluvlastníkov pozemku z dôvodu ich nezáujmu, ako aj na neakceptovanie žalobcu určenej výšky primeranej náhrady za prikázanie nehnuteľnosti do jeho výlučného vlastníctva a vyjadrenie zástupcu žalovaných (neznámych vlastníkov) o absencii kompetencie poskytnúť žalobcovi primeranú náhradu za jeho vlastnícky podiel na nehnuteľnosti, súd prvej inštancie dospel k záveru, že je nevyhnutné žalobu zamietnuť.

1.2. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že z dôvodu neznámeho pobytu žalovaných, nedošlo medzi nimi a žalobcom, ako podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti k dohode o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. V konaní bolo nesporné, že reálna del'ba nehnuteľnosti podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov z dôvodu drobenia pozemkov (§ 23 zákona č. 180/1995 Z. z.) a so zreteľom na reálny podiel žalobcu vo výške 13/96 k celku, čo zodpovedá 198,25 m² nebola možná. Prvoinštančný súd preto zdôraznil, že ďalšou možnosťou, ktorá pripadala v úvahu bolo prikázanie nehnuteľnosti jednému alebo viacerým spoluvlastníkom. Žalobca žiadal žalobou o prikázanie celej nehnuteľnosti do svojho výlučného vlastníctva za primeranú náhradu dôvodiac pestovateľskými zámermi, ako aj morálnym vzťahom súvisiacim s vlastníctvom pozemku jeho predkami. Zástupca žalovaných s navrhnutým spôsobom vyporiadania súhlasil, keď za primeranú náhradu považoval sumu 36 eur za m² pôdy s poukazom na skutočnosť, že aj keď je daná nehnuteľnosť poľnohospodárskou pôdou, zároveň je v zmysle § 43h ods. 2 Stavebného zákona v územnom pláne zóny obce Q. D. určená na zastavanie, teda ide o budúci stavebný pozemok, preto nebolo možné pri určení primeranej náhrady vychádzať z ceny ornej pôdy, ako to žiadal žalobca (2,60 eur za m²).

1.3. Nakoľko v konaní bolo preukázané, že daná nehnuteľnosť sa nachádza v platnej územnoplánovacej dokumentácii obce Q. D. ako schválená za zónu hlavného funkčného využitia t. j. na bývanie v bytových domoch - 80% z hlavného funkčného využitia a na občiansku vybavenosť - 20% z hlavného funkčného využitia, prvoinštančný súd pri určovaní primeranej náhrady pre ustupujúcich spoluvlastníkov vychádzajúc pritom i zo stanoviska Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 1997, sp. zn. Cpj 30/97 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2Cdon/425/96 sa priklonil sa k návrhu primeranej náhrady vo výške 36 eur za m², ktorú zároveň považoval za všeobecnú cenu nehnuteľnosti (cenu za akú by sa mohla predat' v mieste, kde sa nachádza, a v čase vyporiadania spoluvlastníctva, t. j. za cenu určenú podľa ponuky a dopytu).

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. júla 2021, č. k. 10Co/39/2021-238, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (výrok II.).

2.1. Odvolací súd zdôraznil, že sa stotožňuje so závery súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutie považuje za logické, presvedčivé a zrozumiteľné, pričom mal za to, že v odôvodnení rozhodnutia jasne a výstižne vysvetlil, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré dôkazy vykonal, ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil, ako i všetky podstatné dôvody, pre ktoré rozhodol spôsobom uvedeným v napadnutom rozhodnutí.

2.2. Zároveň poukázal, že sa nestotožňuje s odvolacou argumentáciou žalobcu, t. j. že súd prvej inštancie zamietnutím žaloby porušil právo žalobcu vlastníť majetok a zároveň odmietol spravodlivosť z dôvodu neakceptovania žalobcom navrhovanej výšky náhrady za prikázanie spornej nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobcu. Mal za to, že z obsahu spisu jednoznačne vyplýva, že žalobca byť si vedomý skutočnosti, že pozemok, ktorého vyporiadanie je predmetom žaloby, pri veľkosti podielu žalobcu 13/96 (198,25 m²), síce vedený v súčasnosti ako orná pôda, avšak vzhľadom na to, že sa nachádza v lokalite, ktorá je verejne dostupným územným plánom obce Q. D. schválená na výstavbu rodinných domov a občiansku vybavenosť, čím je nesporne predurčený na lukratívny stavebný pozemok, za ktorý žiadal žalovaný 7/ náhradu v výške 56,80 eur za jeden m², napriek tomu, že zo štatistického priemeru všetkých predajov (18) realizovaných pre rodinné domy rôznej výmery vyplýva

cena 71 eur za jeden m², realitné kancelárie preukázane ponúkajú na predaj porovnateľné pozemky na bývanie za cenu rozpätí od 43 eur za jeden m² až do 99 eur, navrhoval cenu neprimerane nízku odvíjajúcu sa od cien za poľnohospodársku pôdu, ktorá nemôže byť akceptovaná. Navrhovanou cenou by bol žalobca žiadajúci prisúdiť celý pozemok do výlučného vlastníctva.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne uviedol, že „primeranú náhradu v zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka je nutné chápať ako hodnotový ekvivalent vyjadrený v peniazoch, umožňujúci podľa miestnych podmienok obstaranie obdobnej veci, akú predstavoval podiel spoluvlastníka prisúdený ostatným spoluvlastníkom, a zároveň správne vychádzal z ceny nehnuteľnosti vyjadrujúcej aktuálnu trhovú hodnotu nehnuteľnosti (všeobecná cena nehnuteľnosti, teda cena obvyklá na danom mieste), nakoľko musel reflektovať na všeobecnú cenu určenú v závislosti od situácie na trhu nehnuteľnosťami v čase, ku ktorému rozhodoval o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva.“. Pritom upriamil pozornosť i na to, že otázka správnosti takto určenej ceny, ktorá bola v konaní ako jediná sporná, nie je právnou, ale skutkovou otázkou, preto s poukazom na tvrdenie žalobcu o neschopnosti vyplatiť odstupujúcim vlastníkom stratu ich podielu pri takto stanovenej cene, súdu prvej inštancie neostávalo nič iné, len žalobu zamietnuť.

2.4. K námietke žalobcu, že súd prvej inštancie pri určení primeranej ceny vychádzal z konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 16C/270/2016 v obdobnej právnej veci, odvolací súd uviedol, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku dané tvrdenie nevyplýva, práve naopak súd prvej inštancie zrozumiteľne dôvodil, že pri stanovení obvyklej ceny, ktorá je určujúca, vychádzal prvoinštančný súd z ceny, ktorá by sa dosiahla pri predaji podobnej nehnuteľnosti a jej lokalite v totožnej dobe pri obvyklom obchodnom styku, keď v posudzovanej veci je nesporné, že prvoinštančný súd považoval za vylúčené vychádzať zo žalobcom navrhovanej ceny 2,60 eur za jeden m² ornej pôdy.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) žalobca namieta v súvislosti s nedostatočným a prekvapivým odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré rozhodnutie za daných okolností považuje za nepreskúmateľné zdôrazňujúc pritom, že odvolací súd prevzal rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, i keď je z neho zrejmý (i) nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, skutkovými a právnymi zisteniami, (ii) došlo ním k odklonu od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, (iii) súd nerešpektoval kogentnú normu a interpretoval ju v rozpore s prioritami spravodlivosti, čím došlo k popretiu jedného z inštitútov práva a z neho vyplývajúce právne účinky (nerešpektovanie ustanovenia § 142 ods. 1 OZ) a (iv) pri použití § 142 ods. 2 OZ si nevytvoril dostatočný skutkový základ pre zvolený postup. Podľa dovolateľa sa odvolací súd nezaoberal relevantnými argumentami, ktoré predostrel a to predovšetkým argumentom, že súd nemal hmotnoprávny, ako ani procesnoprávny dôvod zamietnutia žaloby. Odvolací súd nekriticky prebral argumentáciu súdu prvej inštancie keď tvrdí, že súd konal v zmysle zákona, avšak neuviedol, v zmysle akého ustanovenia právneho predpisu mohol súd prvej inštancie rozhodnúť o zamietnutí žaloby. Podľa názoru žalobcu nie je možné žalobu o zrušení a vyporiadaní spoluvlastníckych práv zameniť s inou žalobou v sporovom konaní, ktorá môže byť nedôvodná, pretože žalobcovi subjektívne právo nepatrí s následkom jej zamietnutia. V predmetnej veci má však žalobca právny nárok vyplývajúci mu priamo z ustanovenia § 142 ods. 1 OZ, aby súd zrušil a vyporiadal spoluvlastnícke právo k nehnuteľnosti a zároveň súdom neboli zistené (ani zisťované) žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa umožňujúce postup podľa § 142 ods. 2 OZ. Ak bolo v konaní žalobcom žiadané, aby súd zrušil a vyporiadal spoluvlastnícke právo k nehnuteľnosti prikázaním do vlastníctva žalobcu (strany sa na tomto zhodli), resp. súd mohol a môže v zmysle zákona aj inak ako prikázaním jednému zo spoluvlastníkov, a súd mal podklady na určenie výšky primeranej náhrady z produkovaných dôkazov, súd mal postupovať tak, že zruší a vyporiada spoluvlastnícke práva a ak určil primeranú náhradu, mal zaviazat žalobcu k jej náhrade. A to bez ohľadu na to, či je s výškou súdom určenej primeranej náhrady tá ktorá strana sporu spokojná. Čo žalobca považuje za najdôležitejšie je tá skutočnosť, že žiadna zo strán sporu súd nežiadala, aby súd žalobu zamietol a zjavne nie je možné žalobu žalobcu považovať za nedôvodnú. Ak aj súd prvej inštancie mienil zamietnuť žalobu z dôvodov uvedených v ustanovení § 142 ods. 2 OZ: „Z dôvodov

hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku“, žalobca namieta, že v takom prípade súd nedostatočne svoje rozhodnutie zdôvodnil a k takému postupu si súd nevytvoril správny skutkový základ pre rozhodnutie pretože skutočnosti k postupu podľa § 142 ods. 2 OZ neskúmal a následne v tomto smere svoje rozhodnutie vôbec neodôvodnil. I keď sa na pojednávaní pred súdom prvej inštancie vyjadril, že neakceptuje primeranú náhradu vo výške 35 eur za m², ktorú určil žalovaný, pretože uvedenú sumu nie je schopný uhradiť, takéto jeho vyjadrenie nemôže byť dostatočné a rozhodujúce pre zamietnutie žaloby o zrušenie vyporiadania spoluvlastníckych práv keď je zjavné, že práve toto od súdu žiadal a trval na podanej žalobe. Skutočnosť, že v danej chvíli neakceptoval sumu, ktorá v čase zadanie otázky bola určená žalovaným a nie súdom, nemôže byť dôvodom na zamietnutie žaloby. Pritom nemožno prehliadnuť ani to, že k zamietnutiu žaloby došlo bez návrhu niektorej zo strán sporu. Napokon rozhodnutím mu bola odňatá možnosť vzniknutý stav riešiť, pretože vytvára prekážku veci rozhodnutej (res iudicata). Záverom dovolateľ zhrnul, že odvolací súd a zároveň i súd prvej inštancie nevysvetlil 1/ z akého dôvodu sa odklonil pri rozhodovaní od znenia ustanovenia § 142 ods. 1 a ods. 2 OZ a z akého dôvodu sa odklonil od konštantnej judikatúry súdov, z ktorej vyplýva jeho na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, 2/ aké dôvody hodné osobitného zreteľa súd zistil, podľa ktorých považoval za spravodlivé žalobu zamietnuť.

3.2. Nesprávne právne posúdenie žalobca videl v odklone odvolacieho súdu od ustálenej judikatúry pri zisťovaní skutočností, ktorá odôvodňuje aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 2 OZ, ako aj pri určovaní primeranej náhrady za prikázanie veci do výlučného vlastníctva jedného z podielových spoluvlastníkov. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/84/2009, 4Cdo/137/1997 a Cpj 30/1007 (R 43/1997). Podľa žalobcu „... podmienkou prikázania veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom (bolo ustálené počas konania) je poskytnutie primeranej náhrady, pričom zákon explicitne neuvádza, čo je potrebné pod primeranou náhradou rozumieť. V obdobných prípadoch primeranú náhradu a jej výšku určuje súd na základe predložených dôkazov. Na základe výsledkov aplikácie praxe je však možné konštatovať, že sa má jednať o cenu, za ktorú by bolo možné v danom čase a danom mieste predat' vec za trhovú cenu. Súd je preto povinný prihliadnuť na aktuálnu trhovú ponuku a dopyt. Žalobca súdu predložil vyjadrenie realitnej kancelárie k možnosti predaja predmetných podielov k nehnuteľnosti, z ktorého vyplynulo, že v takom stave sú predmetné podiely na nehnuteľnosti nepredajné a to s poukazom na to, že ide o pozemok bez priameho prístupu na komunikáciu, v extraviláne a vedený ako orná pôda, ohraničený pozemkami iných fyzických osôb.“. Na základe uvedených skutočností a predložených dôkazov žalobca očakával, že súd na ich základe určí výšku primeranej náhrady pre odstupujúcich spoluvlastníkov a zaviazal ho k náhrade takto určenej sumy. Neočakával, že cena bude určená len podľa jeho návrhu, zároveň ale nepredpokladal, že bude určená podľa hodnoty pozemku, ktorý je hodnotovo vyšší, t. j. nachádzajúci sa v intraviláne obce s inžinierskymi sieťami.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolania treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

7. Dovolanie aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z obsahu podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo (bod 3.1), že žalobca namieta nedostatočné a tým až prekvapivé odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré rozhodnutie za daných okolností považuje za nepreskúmateľné zdôrazňujúc pritom, že odvolací súd prevzal rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, i keď je z neho zrejmý (i) nesúlads právnych záverov s vykonaným dokazovaním, skutkovými a právnymi zisteniami, (ii) došlo ním k odklonu od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR, (iii) súd nerešpektoval kogentnú normu a interpretoval ju v rozpore s prioritami spravodlivosti, čím došlo k popretiu jedného z inštitútov práva a z neho vyplývajúce právne účinky (nerešpektovanie ustanovenia § 142 ods. 1 OZ) a (iv) pri použití § 142 ods. 2 OZ si nevytvoril dostatočný skutkový základ pre zvolený postup.

17. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

18. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v

odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

19. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EStP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Práve približený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom strany na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

21. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP), ktorý procesný postup v danej veci odvolací súd využil. V tomto prípade potom stačilo, aby odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukázal na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnul právne posúdenie veci, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa potom odvolací súd rozhodol ísť touto cestou, vedome tým prebral zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. že v prípadnom dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody).

22. V danom prípade z hľadiska posúdenia, či rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia nižších súdov nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie obidvoch rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia každého rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia obidvoch súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

23. K námietkam dovolateľa, že odvolací súd nepodporil svoje závery zákonným ustanoveniam a nesprávne vyhodnotil dôvody hodné osobitného zreteľa umožňujúce postup podľa § 142 ods. 2 OZ ako i výšku primeranej náhrady pre ustupujúcich spoluvlastníkov, dovolací súd opakuje, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie - ktorým bola žaloba zamietnutá - ako vecne správny v zmysle §

387 ods. 1 CSP, preto postačovalo, aby sa v odôvodnení rozsudku vysporiadal s podstatnými a relevantnými odvolacími dôvodmi, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Samotné odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní ak nedochádza k zmene právneho posúdenia, čo bol daný prípad, nemusí obsahovať opätovnú citáciu zákonných ustanovení, na ktorých založil rozhodnutie súd prvoinštantný, na ktoré právne posúdenie odvolací súd nadväzuje, nemusí ani odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

24. Žalobca v podanom odvolaní výlučne namietal len neprimeranosť súdom prvej inštancie ustálenej náhrady za spoluvlastnícky podiel pre ustupujúcich spoluvlastníkov vo výške 36 eur za m² vyporiadavanej nehnuteľnosti, ktorí spoluvlastníci, v zastúpení ktorých koná žalovaný 7/ ako ich zákonný zástupca nenamietali zrušenie podielového spoluvlastníctva a prikázanie nehnuteľnosti do vlastníctva žalobcu, ktorú náhradu považoval za vysokú, nezodpovedajúcu hodnotovému ekvivalentu vyjadrenému v peniazoch umožňujúcemu podľa miestnych podmienok obstarat' si podobnú vec, ako to vyplýva zo Stanoviska Kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/9/1997) a tým za jedinú spornú. Odvolací súd sa s daným argumentom v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal v bodoch 10. až 16. odôvodnenia, v ktorých uzavrel, že „..... z obsahu spisu vyplýva, predmetný pozemok je síce vedený v súčasnej dobe ako orná pôda, avšak z verejne dostupného územného plánu obce Q. D., s ktorým je žalobca bezpochyby oboznámený, jednoznačne vyplýva, že je schválený na zónu hlavného funkčného využitia, t. j. na bývanie v bytových domoch (80 % z hlavného funkčného využitia) a na občiansku vybavenosť (20 % z hlavného funkčného využitia), čím je nesporne predurčený na lukratívny stavebný pozemok, za ktorý žiadal žalovaný 7/ náhradu vo výške 56,80 eur za jeden m², napriek tomu, že zo štatistického priemeru všetkých predajov (18) realizovaných pre rodinné domy rôznej výmery vyplýva cena 71 eur/m² a realitné kancelárie preukázane ponúkajú na predaj porovnateľné pozemky na bývanie za cenu v rozpätí od 43 eur/m² až do 99 eur/m². K námietke žalobcu v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie pri určení primeranej ceny vychádzal z konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 16C/270/2016, ktorého predmetom sporu je rovnako zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, odvolací súd uvádza, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku dané tvrdenie vôbec nevyplýva, nakoľko pokiaľ aj v danom konaní bola stanovená cena za 1 m² vo výške 36 eur, tak v posudzovanej veci je nesporné, že súd prvej inštancie považoval za vylúčené vychádzať pri určení ceny nehnuteľnosti z ceny za ornú pôdu vo výške 2,60 eur, príp. 3,50 eur za 1 m² tak, ako žiadal žalobcu, keďže mal dôkazne preukázané, že predmetný pozemok je určený na zastavanie, t. j. ide o stavebný pozemok. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd dodáva, že z obsahu spisu jednoznačne vyplýva, že žalobca si je vedomý skutočnosti, že pozemok, ku ktorému navrhoval zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo, pri veľkosti jeho podielu 13/96 (198,25 m²) sa nachádza v lokalite, ktorá je územným plánom obce Q. D. schválená na výstavbu rodinných domov a občiansku vybavenosť, a preto jeho požiadavku, aby bola ním navrhovaná cena za daný pozemok odvíjaná od cien za poľnohospodársku pôdu akceptovaná, je nutné považovať za krajne neprijateľnú, nakoľko by v žiadnom prípade nezodpovedala kritériám, ktoré je nevyhnutné pri určení obvyklej ceny zohľadniť a žalobca by bol na úkor žalovaných 1/ až 6/ nedôvodne zvýhodnený, keďže odstupujúci spoluvlastníci by nedostali hodnotový ekvivalent vyjadrený v peniazoch, ktorý by im umožnil podľa miestnych podmienok obstaranie obdobnej veci, akú predstavoval podiel spoluvlastníkov, ktorý by bol prisúdený žalobcovi, žiadajúceho prisúdiť celý pozemok do jeho výlučného vlastníctva. Súd prvej inštancie preto absolútne správne za primeranú náhradu považoval sumu 36 eur za 1 m², pričom je nutné zdôrazniť, že otázka správnosti stanovenej ceny, ktorá jediná bola v konaní spornou, nie je otázkou právnou, ale skutkovou, a keďže žalobca v konaní tvrdil, že pri takto stanovenej cene nie je schopný odstupujúcim spoluvlastníkom stratu ich podielu vyplatiť, jeho žalobe vyhovieť možné nebolo.“, ktoré dôvody sú zrozumiteľné, jednoznačné a navyše žalobcom nijakým spôsobom vo vzťahu k predurčeniu nehnuteľnosti na stavebné účely namietané. Iné odvolacie argumenty žalobca neprodukoval. Dovolací súd preto nemôže dať za pravdu žalobcovi, že napadnutý rozsudok treba považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, či porušujúci zákaz denegatio iustitiae. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP pritom nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil

svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

25. Ostatné námietky dovolateľom podriadené pod dovolací dôvod podľa § 420 pís. f) CSP (pozri bod 3.1.), vrátane námietky odňatia možnosti žalobcovi vzniknutý stav riešiť, pretože zamietnutie žaloby vytvára prekážku veci rozhodnutej, buď neboli žalobcom v odvolacom konaní namietané alebo sa týkajú právneho posúdenia veci.

26. Dovolací súd pritom zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

27. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalobca dovoláciu námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní - hoci mu bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

28. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

29. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

30. Pokiaľ dovolateľ považoval za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nesprávny právny záver súdov nižších inštancií (nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, skutkovými a právnymi zisteniami, odklon od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, nerešpektovanie kogentnej normy a interpretovanie právnej normy v rozpore s prioritami spravodlivosti, čím došlo k popretiu jedného z inštitútov práva a z neho vyplývajúce právne účinky (nerešpektovanie ustanovenia § 142 ods. 1 OZ), dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a tiež sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá žalobcom tvrdenú vadu zmatečnosti (§ 420 CSP), zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (por. sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

31. V reakcii na dovolací argument žalobcu, podľa ktorého si odvolací súd pri použití § 142 ods. 2 OZ nevytvoril dostatočný skutkový základ pre zvolený postup, najvyšší súd upriamuje pozornosť dovolateľa na to, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

32. Pokiaľ žalobca v rámci dovolacej argumentácie zastáva názor, že dovoláním napadnuté rozhodnutie je nepredvídateľné, najvyšší súd už za predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, podľa ktorého predvídateľné je rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu v konaní a pri rozhodovaní (viď sp. zn. 3Cdo/236/2010, 7Cdo/42/2010, 5Cdo/210/2013). V rozhodnutí R 56/2012 najvyšší súd vyslovil názor, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu dovtedajšieho konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým a taký postup súdu nie je odňatím možnosti realizovať procesné oprávnenia účastníka konania. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a so zreteľom na uvedené nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé, nerešpektujúce právo na spravodlivý súdny proces.

33. So zreteľom na uvádzané dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho (podľa § 447 písm. c/ CSP) odmietol.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

34. Žalobca v podanom dovolaní tiež uviedol, že podáva dovolanie (aj) podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Tento dovolací dôvod žalobca v podstatnom konkretizoval uvedeným v bode 3.2.

35. Aby teda určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí ísť predovšetkým o otázku právnú. Jej riešenie sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva (napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, Civilných procesných kódexov a pod.). Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami sporových strán a býva predmetom dokazovania.

36. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania)

niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

37. Vo vzťahu k nemožnosti posúdenia skutkových otázok je potrebné poukázať tiež na to, že dovolací súd je viazaný skutkovým základom tak, ako ho zistil odvolací súd (pozri aj bod 31.).

38. Podľa súdmi nižšej inštancie aplikovaného § 142 ods. 1 OZ ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov.

39. Výkladom pojmu primeraná náhrada sa dovolací súd vo svojej judikatúre už zaoberal a konštatoval, že „Primeranú náhradu je treba chápať ako hodnotový ekvivalent vyjadrený v peniazoch, umožňujúci podľa miestnych podmienok obstaranie podobnej veci, aká bola predstavovaná podielom spoluvlastníka, ktorý bol prisúdený ostatným spoluvlastníkom. Za takú nemožno považovať stanovenú náhradu vychádzajúcu zo zistenej ceny podľa cenového predpisu. K tomu, aby náhrada bola primeraná, musí byť závislá nielen na konštrukcii a vybavení, veľkosti a veku stavby, ale i na záujme o ňu, t. j. na dopyte a ponuke v danom mieste a čase. Musí ísť o náhradu, ktorá predstavuje objektívnu cenu, za ktorú by vec bolo možné predat.“ (R 43/1997, na ktoré sa žalobca i odvoláva). Podľa tohto judikátu je teda určujúca cena obvyklá.

40. Dovolacie námietky žalobcu v podstate spočívajú len v tom, že cena spornej nehnuteľnosti stanovená súdmi nižšej inštancie nie je cenou obvyklou, pretože podľa žalobcu neprihliada najmä na ponuku a dopyt po tejto nehnuteľnosti v danom mieste a čase. Obvyklou cenou nehnuteľnosti v určitej dobe sa všeobecne rozumie cena, ktorá by sa dosiahla pri predaji obdobnej nehnuteľnosti v obdobnej lokalite v rovnakom čase a v obvyklom obchodnom styku. Inými slovami ide o cenu, za ktorú by určitú nehnuteľnosť bolo možné v určitom čase reálne predat alebo kúpiť. Stanovenie takej obvyklej ceny je výsledkom dokazovania, preto otázka správnosti takto stanovenej ceny nie je otázkou právnou ale skutkovou.

41. V rozsahu dovolateľom nastolenej dovolacej otázky sudy nižších inštancií formulovali svoje skutkové zistenia na základe vykonaného dokazovania tak, že nehnuteľnosť, ktorá je predmetom vyporiadania sa nachádza v platnej územnoplánovacej dokumentácii obce Q. D. a je schválená na zónu hlavného funkčného využitia: bývanie v bytových domoch - 80% z hlavného funkčného využitia a občianska vybavenosť - 20% z hlavného funkčného využitia. Za tejto situácie a na základe dôkazov predložených stranami sporu pri určení primeranej náhrady súdy vychádzali zo skutočnosti, že aj keď je predmetná nehnuteľnosť poľnohospodárskou pôdou (orná pôda), je zároveň v zmysle § 43h ods. 2 stavebného zákona v územnom pláne zóny obce Q. určená na zastavanie, teda ide o stavebný pozemok a preto nemožno pri určení primeranej náhrady vychádzať z ceny ornej pôdy ako to žiada žalobca (2,60 eur/m² resp. 3,50 eur/m²). Z dôkazov predložených žalovaným o reálne uskutočnených predajoch vyplynula cena pozemkov pre výstavbu rodinných domov v cenovom rozpätí od 43 eur/m² do 99 eur/m², preto sa sudy priklonili k návrhu zástupcu žalovaných určiť primeranú náhradu vo výške 36 eur/m², ktorú možno považovať za všeobecnú cenu, za akú by sa daná nehnuteľnosť mohla predat v mieste, kde sa nachádza, a v čase vyporiadania spoluvlastníctva, teda za cenu určenú podľa ponuky a dopytu. Inak povedané právne významné okolnosti, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 CSP) záviseli od skutkového substrátu, ktorého individuálny obsah limitoval aj záver o obvyklej cene

vyporiadavanej nehnuteľnosti.

42. Preto (aj) odpoveď na otázku žalobcu aká je obvyklá cena vyporiadavanej nehnuteľnosti bude vždy závislá od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pri posúdení a hodnotení východísk pre určenie primeranej náhrady podľa § 142 ods. 1 OZ ako ceny obvyklej (ktorých výpočet nie je právnou normou určený, pozn.) musia sudy postupovať vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a preto nemôžu vychádzať z nejakého univerzálneho zovšeobecnenia, či v určitých striktných hraniciach. Z uvedených dôvodov odpoveď na žalobcom nastolenú otázku obvyklosti primeranej náhrady pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k spoločnej nehnuteľnosti, nemožno judikátorne uzavrieť.

43. Pokiaľ ide o ostatné žalobcom prezentované rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/84/2009, 4Cdo/137/1997), od ktorých sa mal odvolací súd pri rozhodovaní odkloniť, tieto nesúvisia s dovolateľom nastolenou otázkou „obvyklosti primeranej náhrady“. Predmetné rozhodnutia sa zaoberajú otázkou dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu (§ 142 ods. 2 OZ), vo vzťahu ku ktorým dovolateľ právnú otázku riešenie odvolacím súdom v časti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nenastolil.

44. Vzhľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dovolanie vyvodzované žalobcom z § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

45. Už len v rámci obiter dictum najvyšší súd dodáva, že nižšie sudy sa vo svojich rozhodnutiach prihlásili k zásade, explicitne vyjadrenej v § 142 ods. 1 OZ, podľa ktorej zotrvanie v spoluvlastníctve nie je povinné, a ktorýkoľvek zo spoluvlastníkov môže žiadať o svoje oddelenie zo spoluvlastníctva, ak možno predmet spoluvlastníctva rozdeliť, alebo o jeho zrušenie ako celku. Ustanovenie § 142 ods. 1 OZ vyjadruje všeobecnú podstatu vzťahu spoluvlastníka k spoluvlastníckemu spoločenstvu potiaľ, že účasť spoluvlastníka v ňom nemožno vynucovať proti jeho vôli. Právo na zrušenie spoluvlastníctva ale nie je právom neobmedzeným, môže byť obmedzené zákonom, pričom všetky obmedzenia musia byť primerané sledovanému cieľu, čomu zase korešponduje úprava obsiahnutá v § 142 ods. 2 OZ, podľa ktorej, i keď každý zo spoluvlastníkov môže kedykoľvek žiadať o svoje oddelenie zo spoluvlastníctva, nesmie tak žiadať v nevhodnú dobu alebo na ujmu ostatných, resp. niektorého zo spoluvlastníkov. Spoluvlastníctvo je totiž výrazom vlastníckeho vzťahu k spoločnej veci s tými dôsledkami, že spoluvlastník môže so svojím podielom nakladať len s ohľadom na záujmy ostatných spoluvlastníkov.

46. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.